

Egypte. *Henry Dodwell, The Founder of modern Egypt. A study of Muhammad 'Ali.*
Cambridge University Press, 1931, reprinted 1967. 276 blz. 50/-.

Dit boek is volgens Henry Dodwell 'an endeavour to escape from the traditional hero of French and villain of English writers, and to ascertain by a study of original materials what Muhammad 'Ali really did' (blz. VII).

Henry Dodwell's studie van Muhammad 'Ali is bijzonder gedetailleerd en ruim voorzien van voetnoten. De 268 bladzijden tekst die het boek telt zijn voorzien van 728 voetnoten. Meer dan de helft van deze voetnoten geeft de vindplaatsen aan van documenten van het Britse Foreign Office. Het zijn meestal brieven van de Britse diplomatieke vertegenwoordigers in het Egypte van Muhammad 'Ali, geschreven aan hun regering in Engeland. Het meest worden de brieven van Kolonel Campbell aangehaald, (een kwart van alle voetnoten), die diplomatiek vertegenwoordiger van Engeland in Egypte was van 1833 tot 1839. Een zeer groot deel van de studie van Dodwell is dus gebaseerd op waarnemingen van deze diplomaat die veel invloed had bij Muhammad 'Ali door hem als een persoonlijke vriend beschouwd werd. Doordat Dodwell zoveel gebruik heeft gemaakt van de waarnemingen van Britse diplomaten in Egypte, krijgt men vrijwel aldoor een beeld te zien van het Egypte van Muhammad 'Ali zoals dat een plaats had in de buitenlandse politiek van Groot Brittannië. Zo krijgt men vaak eerder het idee dat men een boek leest over de Britse belangen in het Midden Oosten ten tijde van Muhammad 'Ali, dan dat men een boek leest waarin Egypte en Muhammad 'Ali een centrale plaats hebben. Dit komt het ^{meest} eerst naar voren in hoofdstuk vijf dat getiteld is: 'The idea of an Arab empire and the overland routes'. In dit hoofdstuk worden de routes over land van Engeland naar India besproken m.b.t. het zich uitbreidende rijk van Muhammad 'Ali.

Toen Henry Dodwell zijn boek over Muhammad 'Ali schreef (de eerste druk verscheen in 1931) was hij hoogleraar in de geschiedenis en cultuur van de Britse dominions in Azië, aan de Universiteit van Londen. Op de titelpagina haalt Dodwell Muhammad 'Ali aan, die tegen Boislescomte zou hebben gezegd: 'Je n'ai fait en Egypte que ce que les Anglais ont fait aux Indes.' Het hele boek door maakt Dodwell vergelijkingen tussen de toestand in Egypte en die in Brits-Indië. Ook hierbij staan Engeland en Brits-Indië vaak meer centraal dan het Egypte van Muhammad 'Ali, dat toch het onderwerp vormt van de studie van Dodwell.

Naast de documenten van het Foreign Office heeft Dodwell ook gebruik gemaakt van Franse, Engelse en Italiaanse documenten, gepubliceerd door de Société Royale de Géographie d'Egypte, en de brieven van de Russische diplomatieke vertegenwoordigers ten tijde van Muhammad 'Ali. Vooral in hoofdstuk zeven 'Muhammad 'Ali's Government in Egypt', dat o.a. het administratieve systeem in Egypte behandelt, maakt Dodwell vaak gebruik van Arabische bronnen uit de 'Abidin Archieven in Cairo. Het zijn meestal brieven of orders van Muhammad 'Ali aan zijn ondergeschikten. Helaas geven ze ons weinig informatie over Muhammad 'Ali zelf, zodat we voor de beoordeeling van zijn persoon steeds moeten afgaan op de zienswijzen van buitenlandse diplomaten als de Engelse Kolonel Campbell.

Vaak somt Dodwell vele gegevens in lange zinnen achter elkaar op. Toch is zijn boek vaak goed leesbaar door de levendige beschrijvingen en anecdotes die erin voorkomen.

Henry's Dodwell's studie van Muhammad 'Ali en zijn politiek vormt een bijzonder waardevolle bijdrage aan de literatuur over de geschiedenis van Egypte, en de betrekkingen tussen Egypte en Engeland, ten tijde van Muhammad 'Ali.

N. van Dam